

Ікалюк Л.М.

Прикарпатський університет
імені Василя Стефаника

Діахронічна характеристика лінгвокраїнознавчої співвіднесеності порівняльних структур в американській драмі ХХ століття

РЕЗЮМЕ

У статті йдеться про вплив змін у темпі, способі життя та ментальності англомовних американців на розвиток американського варіанту англійської мови на матеріалі порівняльних структур з показником *like*, відібраних з драматичних творів, які були написані протягом різних періодів: 1910-1920, 1940-1950 та 1980-2000 р.р. Дослідження показало, що використання порівняльних структур з показником *like*, який вводить полілексемну синтаксичну структуру, зазнало суттєвого спрощення.

SUMMARY

The article shows the influence of changes in the American mode of living and mentality on the development of American English on the basis of comparative constructions with tertium comparationis *like*, taken from the plays written during different periods: 1910-1920, 1940-1950, and 1980-2000. The research proved that the usage of comparative constructions with *like* which introduced compound and complex sentences declined with time.

З огляду на суть мови як суспільного явища, її розвиток невід'ємно пов'язаний з розвитком того чи іншого суспільства. Таким чином, окрім своєї основної комунікативної функції мова виконує ще й кумулятивну функцію, завдяки якій в її одиницях знаходить відображення національна культура, яка в кожного народу має свої характерні особливості. Зв'язок мови з культурою того народу, де вона функціонує, вивчає лінгвокраїнознавство, яке відрізняється від

традиційного країнознавства тим, що об'єктом його дослідження є так звані „фонові знання”, якими володіють тільки члени певної етнічної чи мовної спільноти, які тісно пов'язані з національною культурою і закодовані в семантиці мовних одиниць [5: 85].

За останнє сторіччя темп життя американських людей став шаленим, він вимагає простішого ставлення до багатьох речей, зокрема до споживання їжі, спілкування з рідними та друзями, використання мови. Завданням даної статті є дослідження впливу розвитку суспільства на лінгвістичні зміни у форматі розвитку американського варіанту англійської мови. Матеріалом послужила вибірка з творів різних періодів: 1910-1920, 1940-1950 та 1980-2000 р.р., написаних такими американськими драматургами, як Eugene O'Neill, Susan Glaspell, Djuna Barnes, Tennessee Williams, Arthur Miller, Lorraine Hansberry, Milcha Sanchez-Scott, Christopher Durang, Wendy Wasserstein, Austin Tremblay. Ми звернулися власне до драматичних творів, тому що їхньою основою є діалог, тобто обмін слів між дійовими особами. Оскільки вони написані у певний час, то можна припустити, що авторський дискурс збігається з дискурсом, яким люди володіли в той час.

Предметом даного дослідження є порівняльні структури, тому що одним зі способів осмислення світу людиною є порівняння, „прояв якого можна побачити буквально у всіх сферах людської діяльності: у науковому пізнанні, літературно-художній творчості, навчально-педагогічній справі, промисловій та буденній життєвій практиці. Порівняння, таким чином, є основним загальнозначущим фактором процесу відображення об'єктивної дійсності [1: 3].” Сен-Сімон у свою чергу стверджував, що „вся робота людського розуму в кінцевому результаті зводиться до порівняння: сказати, наприклад, що якась річ хороша чи погана, означає, що вона краща чи гірша іншої, з якою її порівнюють [3 : 132].”

За визначенням Н.К. Размахніної [5], „порівняльні конструкції в кожній мові являють систему, існування ж тої чи іншої системи визначається тим, що її елементи пов'язані між собою, відрізняються за певними ознаками”.

Порівняльні структури складаються з трьох компонентів: 1) об'єкт порівняння *comparatum*; 2) суб'єкт порівняння *comparandum*; 3) показник порівняння *tertium comparationis* (тобто слово чи декілька слів, які зв'язують обидва компонента порівняння). Без показника порівняльна структура існувати не може. Показниками порівняння в англійській мові, як правило, є лексеми *like*, *as*, *as though/as if*, *as...as/not so... as*.

У даній статті ми розглянемо порівняльні конструкції із показником *like*, оскільки в нашій вибірці вони представлені найбільшою кількістю прикладів. Не зважаючи на широке використання словоформи *like* у порівняльних конструкціях сучасної англійської мови, вчені по-різному розглядають її функції у порівняннях. Більшість вважають, що *like* – прийменник. Деякі вчені погоджуються з цією думкою, але зазначають, що у деяких позиціях *like* виступає сполучником. Але дослідження даної проблеми не є завданням даної статті.

Ми спробуємо показати вплив розвитку суспільства на розвиток мови за допомогою структурного аналізу порівняльних структур із показником *like*. За основу даного аналізу ми взяли шість основних моделей, встановлених Н.А. Снопковою [82-85], які можна показати символічно, де N – іменник, N^o – іменник, який слідує за *like*, P – займенник, P^o – займенник, який слідує за *like*, Vⁱ – неперехідне дієслово, V^t – перехідне дієслово, V^l – дієслово-зв'язка, S – підрядне речення, Gr – герундій, [] - диз'юнкція:

Модель 1: неперехідне дієслово + *like* + іменник (займенник). Символічно цю модель можна показати так

Vⁱ like [N^o/P^o]

He moves with a strange deliberation like a sleepwalker or one in a trace (Eugene O'Neill).

Модель 2: перехідне дієслово + іменник (займенник) + *like* + іменник (займенник):

V^t [N/P] like [N^o/P^o]

And the cops protect it like their own (Arthur Miller).

Варіант моделей 1 і 2: дієслово (перехідне і неперехідне) + *like* + *this* (that):

$V^{i,t}$ like [this/that]

Are you always going to treat me like this? (Djuna Barnes)

I didn't mean it like that, Pop (Arthur Miller).

Модель 3: іменник (займенник) + дієслово-зв'язка + *like* + іменник (займенник):

[N/P] V^l like [N°/P°]

I'm waiting to see you stand up and look like your daddy (Lorraine Hansberry).

Модель 4: іменник (займенник) + *like* + іменник (займенник):

[N/P] like [N°/P°]

Варіант моделі 4: іменник + *like* + [this/that]

[N] like [this/that]

You mustn't – you mustn't overemphasize a thing like this (Arthur Miller).

Модель 5 має три варіанти, які відрізняються один від одного тільки розташуванням словосполучення „*like* + іменник (займенник)”, яке може знаходитися на початку, в кінці речення, чи між підметом та присудком. Різниця між моделлю 5 і моделями 1, 2, 3 і 4 в тому, що *like* [N°/P°] в даній моделі визначає не одне слово, а ціле речення.

Модель 5а: іменник + *like* + іменник (займенник) + дієслово:

N, like [N°/P°], V

But things like coffee and bacon are important in a marriage (Christopher Durang).

Модель 5б: *like* + іменник + іменник (займенник) + дієслово:

like N° [N/P] V

Like some archetype of the universal unconscious, the image of the gentleman caller haunted our small apartment (Tennessee Williams).

Модель 5в: іменник (займенник) + дієслово (перехідне чи неперехідне) + *like* + іменник:

[N/P] $V^{i,t}$ like N°

And if anything falls off the desk while you're talking to him – like a package or something – don't you pick up (Arthur Miller).

Модель 6: дієслово (перехідне, неперехідне) + *like* + підрядне речення:

V^{i,t} like S

when I got to the train station yesterday morning – eight o'clock like we planned (Lorraine Hansberry).

Усі шість моделей, визначених Н.А.Снопковою, знайшли своє відображення у проаналізованих нами творах. Проте, ми хочемо внести деякі уточнення до згаданих моделей.

Модель 3 [N/P] V¹ like [N^o/P^o] може мати варіанти

[N/P] V¹ like [this/that]:

Answers are like that, you know (Austin Tremblay);

[N/P] V¹ like Gr:

Son, I feel like talking to you night (Lorraine Hansberry).

Варіантом моделі 4 є не тільки **іменник** + *like* + [this/that], а також **займенник** + *like* + [this/that] ([N/P] + *like* + [this/that]):

Hercules – something like that (Arthur Miller).

Ще одним варіантом моделі 4 є [N/P] + *like* + Gr:

Bob said you were tops, and then you go and do some damn fool thing like whistling whole songs in the elevator like a comedian (Arthur Miller).

Виходячи з вищесказаного, розподіл порівняльної структури з показником *like* за даними моделями можна показати наступним чином:

Період		1910-1920		1940-1950		1980-2000	
		к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%
Модель 1	V ⁱ like [N ^o /P ^o]	2	6,0	15	10,8	3	6,2
	V ⁱ like [this/that]	1	2,9	7	5,0	1	2,1
Модель 2	V ^t [N/P] like [N ^o /P ^o]	5	14,7	10	7,2	-	-
	V ^t [N/P] like [this/that]	1	2,9	6	4,3	1	2,1
Модель 3	[N/P] V ⁱ like [N ^o /P ^o]	5	14,7	22	15,8	20	41,6
	[N/P] V ⁱ like [this/that]	1	2,9	5	3,6	2	4,2
	[N/P] V ⁱ like Gr	-	-	2	1,4	2	4,2
Модель 4	[N/P]like [N ^o /P ^o]	5	14,7	13	9,5	3	6,2
	[N/P]like [this/that]	1	2,9	12	8,6	4	8,4
	[N/P]likeGr	-	-	1	0,7	-	-
Модель 5	N, like [N ^o /P ^o] V	2	6,0	-	-	2	4,2
	like N ^o , [N/P] V	-	-	3	2,1	-	-
	[N/P] V, like [N ^o /P ^o]	1	2,9	12	8,6	6	12,4
Модель 6	V ^{i,t} like S	10	29,4	31	22,4	4	8,4
Разом:		34	100%	139	100%	48	100%

Кількісні показники нашої вибірки свідчать, що компаративні моделі 1-5, де показник *like* виступає прийменником і вводить монолексемні суб'єкти порівняння, не виявляють тенденції до спрощення, оскільки потенціал такого спрощення очевидно близький до нуля. Проте, модель 6 з показником *like* –

сполучником, який вводить полілексемну синтаксичну конструкцію (переважно підрядне речення), навпаки, зазнала суттєвого спрощення.

На нашу думку, даний факт може свідчити про часткові прояви на синтаксичному рівні мовленнєвої діяльності змін у темпі, способі життя та ментальності англомовних американців, що є фактом лінгвокраїнознавчої співвіднесеності діалогічного драматичного дискурсу.

Література

1. **Бартон В.И.** Сравнение как средство познания. – Минск: Издательство БГУ, 1978. – 128с.
2. **Размахнина Н.К.** Сложные модальные сравнения в английском языке с союзами *as if*, *as though* // В помощь преподавателям иностранных языков: Выпуск 6. Новосибирск «Наука», 1974. – С.3-27
3. **Сен-Симон А.** Размышления литературные, философские и промышленные. – М., 1923.
4. **Снопкова Н.А.** О грамматической характеристике слова *like* при выражении сходства // Проблемы английской филологии и методики преподавания английского языка: Часть 1. – Ленинград, 1970. – С.78-91
5. **Томахин Г.Д.** Фоновые знания как основной предмет лингвострановедения // ИЯШ, 1980. - №4. – С.84-88.